

Hembygd

en distanskurs på Hellidens folkhögskola

Om läsning av gamla texter och dåtidens samhälle

Läsa, tolka och förstå skrivna handlingar om släkter och gårdar i våra förfäders bygder, från äldsta tid och fram till nutid.

Lärare	Lars Bägerfeldt , fil.dr i Arkeologi, lärare på Hellidens folkhögskola och författare till 68 böcker som finns tillgängliga gratis på Internet. 0730-879876 eller lars@skolahelliden.se
Om kursen	Läsåret 2018-2019. En kurs på helfart, eller 20 tim/v varav det mesta är egna studier där kursen ger förslag på uppgifter samt tips och råd. Det finns 18 platser fördelat på två grupper. Minimiålder är fyllda 18 år under kursstartåret.
Målgrupp	Ni som redan är eller vill bli engagerade i sådant som berör hembygden förr i tiden. Vi betonar skrivna handlingar från Gustav Vasas tid och till Oscar II, men kommer även beröra äldre perioder.
Lektioner	En lärarledd lektion per vecka via dator (eller läsplatta), där deltagarna har kamera och mikrofon. Förslagsvis onsdag eller torsdag kl 19-20. Därtill håller vi kontakt under veckan på olika sätt.
Uppgifter	Att pröva nya kunskaper i sin egen släkt- och hembygdsforskning, att ta del av gruppens diskussioner för att få nya perspektiv på hembygden förr i tiden, att bidra med egna erfarenheter samt frågor och funderingar.
Närträffar	En frivillig närträff à 1 dag per termin i Dalarna eller annan lämplig plats.
Övrigt	Kursen kommer att utvecklas i enlighet med deltagarnas önskemål. ArkivDigital har erbjudit förmånliga priser på 20 veckors basabonnemang.

Antagningskrav	Inga förkunskaper krävs, men viss vana med Internet är en förutsättning. Lektionerna hålls i Google Hangout som är gratis. Alla bör ha fast internet-uppkoppling (inte mobilt bredband), ha påslagen kamera och mikrofon, samt använda webbläsaren Crome (inte Explorer, Edge, Firefox etc).
Kostnad	90:- per termin och deltagare (försäkringskostnad om 20:- per månad).
Ansökan	Det sker digitalt på vår hemsida (helliden.se), där man även bifogar personbevis som man får från skatteverket.

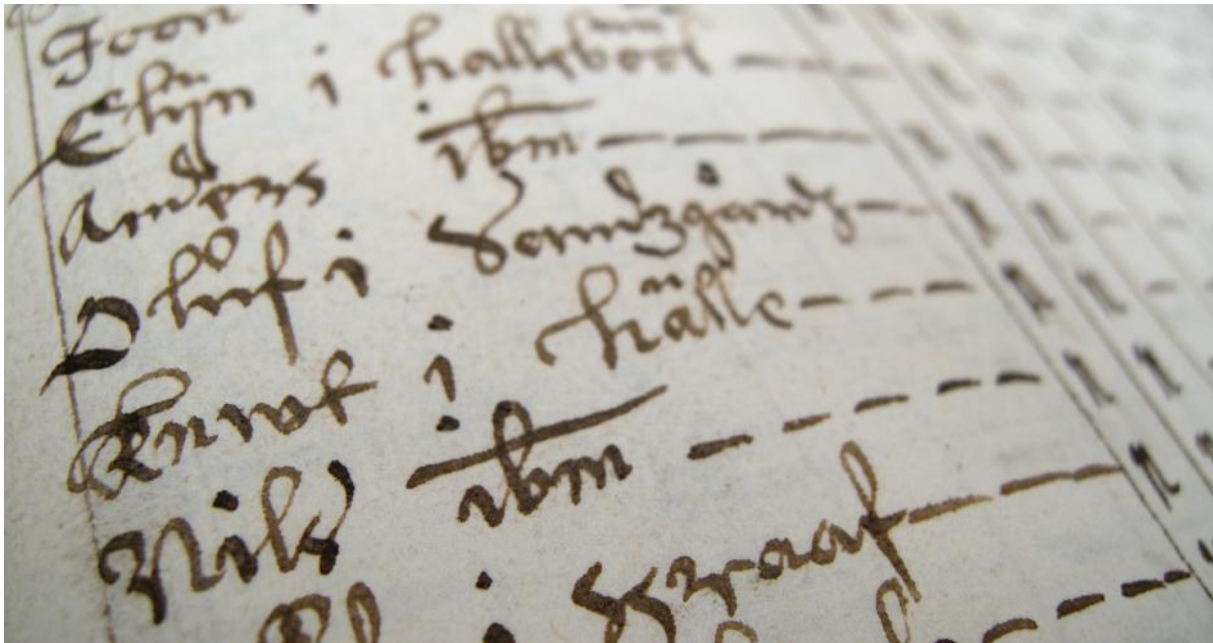
Teman som kan komma att ingå på lektionerna

Kyrkoböcker och skattelängder

SCB:s avskrifter och andra handlingar från 1800-talets slut och framåt
Husförhörlängd och Församlingsbok, In- och utflyttningslängd
Födelse- och dopbok, Lysnings- och vigselbok
Död- och begravningsbok, Personaliebok
Räkenskap för kyrkan etc
Bouppteckningar, Häradsrättsprotokoll, Hovrättsprotokoll
Mantalslängder, Jordeböcker (Årlig ränta), Tiondelängder, Boskapslängder m.fl. längder,
Landskapshandlingar och länsräkenskaper, Roteringslängder

Att läsa gamla handstilar

Bokstäver och siffror, versaler och gemener, seklernas särdrag
Ordval och stavning, Snarlika bokstäver och renskrift av gamla texter
Förkortningar och sammandragna ord
Rubrikbokstäver och stilblandningar
Måttenheter och symboler
Låneord från latin och andra språk

Allmänt

Historisk forskning, litteratur, arkiv etc
Kyrkoböcker och folkbokföring
Skatteböcker, landskapshandlingar, länsräkenskaper samt mantal
Generalmönsterrullor och andra militära handlingar, såsom roteringslängder
Domböcker, hovrättsprotokoll, tänkeböcker och pergamentsbrev
Bouppteckningar
Landskapslagar, landslagar och stadslagar, rikets lag
Isländska sagor, kungakrönikor, tidiga skrifter och böcker
Rike och stat, samt Sveriges framväxt och utveckling
Runor, gotisk skrift och romerska bokstäver och siffror, arabiska siffror
Dialekter, fornsvenska och urgermanska samt låneord
Fornfynd och forn lämningar
Bondekulturer under 6000 år och forntida kontaktnät i Europa
Istidsspår, klimatförändringar och vegetationshistoria

Bygder och folk

Gamla fotografier och personliga minnen

Personnamn

Kartor, ortnamn, gränser samt tomt, inägor och utmarker

Byar, gårdar, torp, domäner, säterier och kvarnar samt jordaskiften och skattenaturer

Landskap, län, häradar, socknar, roten, byalag och rusthåll

Att rekonstruera medeltida bygder, samt ätten och skafthållning

Länsman, fjärdingsmän, häradsdomare, nämndemän och poliser

Brott och straff samt tingshus, avrättningsplatser, fängelse och kyrkoplikt

Tideräkning, julianska kalendern, kyrkoåret och allmänna högtider

Kyrkor, kapell, och bönehus, vaxljus och vin samt räkenskaper

Dop, bröllop, vigsel och begravning samt giftasålder och myndighetsålder

Vidskepelse, skrock, folktro, väsen

Hedendom, katolicism, reformation, vetenskap, liberalism, socialism

Sjukdomar, pest, läkande örter, vaccin, hospital och sjukvård

Sång, dans, musikinstrument, lekar och gåtor

Arv och identitet, krav och förväntningar, sociala strukturer, hierarkier, skvaller

Hus, möbler, vävnader, redskap, bomärken, målningar, ristningar

Ull, lin, skinn, päls samt dräkter och smycken

Tvätt, disk, lagning samt snide, smide, vävning och allehanda hantverk

Vapen, krut, drev och fällor

Boskap, odling, jakt, fiske och vilda växter samt missväxt

Fäbodarnas uppkomst, utveckling och avveckling, samt kulning, horn och näverlur

Finnar, valloner, emigration

Folkhem, familjeplanering, elektricitet och moderna apparater

Handel och ekonomi

Marknadsdagar, handelsplatser, städer, tullar samt bodar och affärer

Manufaktur, bruk och industrier samt kooperativ såsom mejerier

Hantverk, skrå, dagsverken, löntagare, fackföreningar

Råvaror, förädling, samt mått och enheter

Tobak, kaffe, humle, potatis, socker, järn, fotogen, glas, lergods, porslin, salt och tjära

Mynt, sedlar och värdöror samt poletter, banker, försäkringar

Skatter, indelningsverket, militärt försvar, borgar, adelns privilegier, ståndsriksdag

Ridhästar, klövja, vagnar, slädar, skidor, båtar, milstenar, gästgiverier, järnväg

Post, tidskrifter, böcker, skolplikt, klocka, folkrörelser